

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Назва курсу <i>Обов'язковий /вибірковий</i>	Теорія літератури <i>Обов'язковий</i>
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр 035.04 Філологія. Германські мови і літератури
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	<i>8 семестр /4 курс (418 гр)</i>
Викладач	Огульчанська О.А.
Профайл викладача	http://filolog.mdpu.org.ua/sklad-dekanatu-filologichnogo-fakul/kafedra-ukrayinskoyi-i-zarubizhnoyi-lit/sklad-kafedri-ukrayinskoyi-i-zarubizhn/ogulchanska-oksana-anatoliyivna/
Контактний тел.	0673179787
E-mail:	Oksanogulchanska10@ukr.net

Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=2888
Консультації	<p><i>Очні консультації:</i> згідно р графіків роботи кафедри української і зарубіжної літератури</p> <p><i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.</p>

1. АНОТАЦІЯ

Курс належить до нормативних освітніх компонентів професійного циклу. У процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти знайомляться з сутністю мистецтва слова, специфікою художнього слова; напрямками і шляхами аналізу літературного твору; аналізують принципи українського і зарубіжного літературознавства тощо.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою дисципліни є ознайомлення студентів з основними теоретичними поняттями і термінами з теорії літератури; поглиблення системно-цілісного розуміння художнього твору, ознайомлення з найбільш значимими досягненнями сучасної літературознавчої науки; вміння аналізувати твори, що належать до різних родів і жанрів літератури.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЦЬОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ЗК2 Гнучкість та креативність мислення. Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування мовно-літературних знань та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті.

ЗК3 Комунікаційні навички. Здатність до ефективного комунікування та до представлення складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та відповідні технічні терміни; вільне володіння державною мовою.

ЗК6 Аналіз та синтез. Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, виявляти педагогічні проблеми і виробляти рішення щодо їх усунення; здатність вчитися; автономія; здатність вдосконалювати власне навчання, включно з розробленням навчальних і дослідницьких навичок.

ЗК7 Систематизовані загальні знання. Здатність до використання знань фундаментальних наук в обсязі, необхідному для освоєння дисциплін циклу професійної підготовки.

ФК2 Здатність володіти методологічними і теоретичними основами філологічних наук, методик навчання англійської у середніх закладах освіти, глибокими знаннями з англійської мови, теорії та історії англійської мови;

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

РН 31 - основних напрямків розвитку філологічної науки, методів філологічних досліджень, основ мовознавчих наук;

РН 32 - фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загальнопрофесійних дисциплін;

РН С1- упорядковувати отримані теоретичні та практичні дані щодо дослідження в мові та літературі;

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	28	12	50

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

неприпустимі списування і плагіат

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольно-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО ЯК НАУКА. РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ДУМКИ						
2	Тема 1. Літературознавство як наука	Лекція 2 год	1–11 Додатков у див за списком	Проаналізувати статті літературознавців		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 2. Етапи розвитку літературознавства.	Лекція 2 год	1–11 Додатков у див за списком	Проаналізувати статті літературознавців		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 3. Зарубіжне та українське літературознавство XIX–XX століття	Практична робота 2 год	1–11 Додатков у див за списком			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 4. Літературознавство доби Античності,	Самостійна робота 6 год	1–11 Додатков			впродовж першого

	Середньовіччя і Відродження		у див за списком			навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 5. Сучасне літературознавство (кінець XX – поч. XXI століття)	Практична робота 2 год	1–11 Додатков у див за списком	Проаналіз увати статті літератур ознавців		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
БЛОК 2. ПОЕТИКАЛЬНІ ВЕКТОРИ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ						
6	Тема 6. Змістоформальні чинники художнього твору	Лекція 6 год	1–11 Додатков у див за списком	Проаналіз увати статті літератур ознавців		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 7. Поетика роману І. Франка «Перехресні стежки» (аналіз образної системи, конфліктів, хронотопної організації твору)	Практичне заняття 2 год	1–11 Додатков у див за списком			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

6	Тема 8. Зовнішня і внутрішня форма літературного твору	Самостійна робота 6 год	1–11 Додатков у див за списком	Проаналіз увати статті літератур ознавців		впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Поетика літературного твору, його форма і зміст	Самостійна робота 6 год	1–11 Додатков у див за списком			
БЛОК 3. СВОЄРІДІНСТЬ АНАЛІЗУ ТВОРІВ ЕПІЧНОГО, ДРАМАТИЧНОГО І ЛІРИЧНОГО РОДІВ ЛІТЕРАТУРИ						
10	Тема 9. Жанрові особливості лірики	лекція 2 год самостійна 8 год	1–11 Додатков у див за списком			впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 10. Епічний рід літератури	Лекція 4 год Самостійна 4год	1–11 Додатков у див за списком	Проаналіз увати статті літератур ознавців		впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 11. Драматичний рід літератури	Лекція 2 год Самостійна робота 6год	1–11 Додатков	Проаналіз увати		впродовж другого

			у див за списком	статті літератур ознавців		навчального семестру (другий періодичний контроль)
2	Тема 12. Міжродові утворення (балада, щоденники, художня біографія тощо)	Самостійна 4 год	1–11 Додатков у див за списком			впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
2	Тема 13. Роман як жанр літератури	Практична робота 2 год	1–11 Додатков у див за списком			впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
БЛОК 4. ЛІТЕРАТУРНІ НАПРЯМИ, СТИЛІ І ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС						
4	Тема 14. Розвиток літературних напрямів (бароко, класицизм, романтизм, реалізм)	Лекція 4 год	1–11 Додатков у див за списком	Проаналіз увати статті літератур ознавців		впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
2	Тема 15. Літературні напрями XX–XXI століття	Практична робота 2 год	1–1 Додатков у див за			впродовж другого навчального

			списком			семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема 16. Поліаспектність розвитку літературного процесу	Самостійна робота 6 год	1–11 Додатков у див за списком	Проаналізувати статті літературознавців		впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
БЛОК 5. ЛІТЕРАТУРА Й ІНШІ ВИДИ МИСТЕЦТВА: ІНТЕРМЕДІАЛЬНІ СТУДІЇ						
4	Тема 17. Література і кіномистецтво	Лекція 4 год	1–11 Додатков у див за списком	Проаналізувати статті літературознавців		впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
2	Тема 18. Екранізації творів І. Франка: спільне й відмінне у літературі і кіно	Практична робота 2 год	1–11 Додатков у див за списком	Проаналізувати статті літературознавців		впродовж другого навчального семестру (другий періодичний контроль)
4	Тема 18. Література і музика	Лекція 4 год	1–11 Додатков у див за списком			впродовж другого навчального семестру (другий

						періодичний контроль)
--	--	--	--	--	--	-----------------------

7. 2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Тема 1 . Літературознавство як наука	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет теорії літератури як науки. 2. Взаємозв'язок теорії літератури з мовознавством, літературознавчими дисциплінами. 3. Літературознавство та історія.
Тема 2. Етапи розвитку літературознавства.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Античний період 2. Середньовічний період. 3. Ренесансний період. 4. Реалістичний період.
Тема 3. Змістоформальні чинники художнього твору	<ol style="list-style-type: none"> 1. Принцип єдності змісту і форми. 2. Різновиди конфліктів. 3. Іронія. Сарказм. 4. Різновиди сюжетів. 5. Композиційні особливості творів.
Тема 4. Жанрові особливості лірики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки ліричного твору. 2. Римування. 3. Романс. 4. Думка. 5. Ідилія. 6. Сонет. 7. Медитація.
Тема 5. Епічний рід літератури	<ol style="list-style-type: none"> 1. Типи нарації. 2. Роман.

	3. Повість. 4. Малі форми. 5. Притча. 6. Казка.
Тема 6. Драматичний рід літератури	1. Комедія. 2. Трагікомедія. 3. Драма. Мелодрама. 4. Трагедія.
Тема 7. Розвиток літературних напрямів (бароко, класицизм, романтизм, реалізм)	1. Особливості розвитку літератури бароко. 2. Своєрідність літератури класицизму. 3. Розвиток романтизму й реалізму.
Тема 8. Література і кіномистецтво	1. Аналіз праць провідних літературознавців щодо питання інтермедіальності. 2. Література і кіно: до теорії питання. 3. Кіноматографічні засоби виразності.
Тема 9. Література і музика	1. Синтез музики і художнього слова. 2. Музичний екфразис. 3. Музичні прийоми.

7.3 СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Зарубіжне та українське літературознавство XIX–XX століття	1. Міфологічна школа. 2. Біографічний метод. 3. Культурно-історична школа. 4. Інтуїтизм. 5. Фройдизм. 6. Структуралізм. 7. Екзистенціалізм

	8. Роль М. Костомарова у розвитку українського літературознавства. 9. Роль М. Драгоманова у розвитку українського літературознавства. 10. Роль І. Франка у розвитку українського літературознавства. 11. Роль С. Єфремова у розвитку українського літературознавства. 12. Роль М. Грушевського у розвитку українського літературознавства. 13. Роль Л. Білецького у розвитку українського літературознавства.
Сучасне літературознавство (кінець XX – поч. XXI століття)	1. Постструктуралізм. 2. Феміністична критика. 3. Постколоніальні дослідження. 4. Мультикультуралізм.
Поетика роману І. Франка «перехресні стежки» (аналіз образної системи, конфліктів, хронологічної організації твору)	Проаналізувати поетикальні вектори роману І. Франка «Перехресні стежки»
Роман як жанр літератури	1. Етапи розвитку роману як жанру. 2. Аналіз структурних елементів роману. 3. Різновиди роману. 4. Аналіз одного із зарубіжних або українських романів (за вибором студента)
Літературні напрями XX–XXI століття	імпресіонізм, символізм, неоромантизм, імажинізм, футуризм, акмеїзм, експресіонізм, дадаїзм, сюрреалізм, екзистенціалізм, постмодернізм
Екранізації творів І. Франка: спільне й відмінне у	1. Своєрідність екранізації.

літературі і кіно	2. Кіноадаптація й інтерпретація . 3. Екранізація як один із засобів освоєння художньої дійсності літературного твору. 4. Семіотика кіно.
-------------------	---

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Літературознавство доби Античності, Середньовіччя і Відродження	1. Своєрідність розвитку літературознавства доби Античності. 2. Розвиток літературознавства у добу Середньовіччя і доби Відродження.
Зовнішня і внутрішня форма літературного твору	1. Аналіз зовнішньої і внутрішньої форми твору на прикладах художніх творів української і зарубіжної літератури.
Поетика літературного твору, його форма і зміст	Поетика як наука про форму літературних творів, систему засобів вираження в літературних творах: а) загальна (теоретична або систематична – «макропоетика»); б) часткова (або власне описова – «мікропоетика»); в) історична поетика. 2. Структура й елементи змістової організації художнього твору (тема, фабула, характер, пафос, ідея). 3. Структура й елементи внутрішньої форми художнього твору: а) система образів художнього твору; б) сюжет художнього твору. 4. Зовнішня форма художнього твору: а) загальні принципи організації художнього мовлення; б) художньо-мовленнєва організація літературного твору.
Жанрові особливості лірики	Мадригал, канцона, панегірик, ліричний портрет (аналіз творів)

Епічний рід літератури	Притча, памфлет, нарис (приклади з літератури)
Міжродові утворення (балада, щоденники, художня біографія тощо)	Балада, щоденники, художня біографія (приклади з літератури)
Драматичний рід літератури	Комедія дель арте, водевіль, містерія (приклади з літератури)
Поліаспектність розвитку літературного процесу	Традиції і новаторство. Цитування. Натяк.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Проблемне навчання, проектні технології, інтерактивна лекція, лекція-візуалізація, семінар-дискусія
Поточний, індивідуальні завдання, тести, модулі до двох періодичних контролів, підсумковий контроль

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу	<p>За семестр з курсу проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК =$</p>
--	---

	<p>$4.1 \cdot 20 / 5 = 4.1 \cdot 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Здобувач має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є іспит: (100 балів максимум за іспит+сума КТ1 і КТ): 2.</p>
Практичні заняття	<p>«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові</p>

	завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача до заліку.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Рекомендована література

Основна

1. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / За ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 2001.
2. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох / Пер. з англ. під загальною редакцією Р. Семківа. К.: Факт, 2007
3. Наливайко Д.С. Про співвідношення „декадансу”, „модернізму”, „авангардизму” //Слово і час. 2001. № 11–12.
4. Павличко С. Д. Зарубіжна література: Дослідж. та критич. статті. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001.
5. Стайн Дж. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. В 3-х книгах. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2003.
6. Головченко, Н. Філософсько-естетичні засади літератури постмодернізму : матеріали до вступ. уроку // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2011. № 1. С. 62-64.
7. Павличко С. Теорія літератури. К.: Основа, 2002. 679с.
8. Наливайко Д. Теорія літератури і компаративістика. К.: Видавничий дім «Києво - Могилянська Академія», 2006, 346с.
9. Баррі Пітер. Вступ до теорії. літературознавство.та культурологія. К.: Смолоскип, 2008, 358с.
11. Безпечний І. Теорія літератури. К.: Смолоскип, 2009, 388с.

Допоміжна

13. Кисельов Н. Дослідження слов'янського романтизму в міжнародному масштабі // Слово і час. 2005. № 5. С. 92–93.
14. Бруннер І. О. До питання про філософські джерела української та новогрецької романтичної поезії XIX ст. // Гуманітарні науки. 2004. № 1. С. 171-180.

15. Педан Ю. Маніфест, який збував світ : [«Маніфест футуристів» (1909 р.) та його автор Філіппо Томмазо Марінетті] // Всесвіт. 2009. № 9/10. С. 118-119.
17. Біла А. Дискурс «народного сюрреалізму» в українській ліриці 1960-70-х рр. // Слово і час. 2007. № 4. С. 53-56.

. Інформаційні ресурси

19. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
- www.nbuv.gov.ua – Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.
20. Літературні напрями і течії [Електронний ресурс] // Бібліотека української літератури. – Режим доступу: <http://www.ukrlib.com.ua/encycl/techii/index.php>. – Назва з екрана.
21. Літературні стилі [Електронний ресурс] // Українська література. – Режим доступу: <http://vvvvv55555w.blogspot.com/p/9.html>. –
22. Ференц, Н. С. Основи літературознавства [Електронний ресурс] / Н. С. Ференц // Українські підручники онлайн. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/literatura/osnovi_literaturoznavstva_-_ferents_ns.
23. Сентименталізм [Електронний ресурс] // Бібліотека української літератури. – Режим доступу: <http://www.ukrlib.com.ua/encycl/techii/printout.php?number=3>.